

EGER VÁROSI IFJÚSÁGI KONCEPCIÓ

HÁTTÉR

Demográfiai viszonyok

A demográfiai viszonyok átalakulásának általános tendenciája a fejlett országokban, hogy az alacsonyabb születési ráták és az élettartam növekedésének együttes eredményeként a társadalmak öregszenek. Ez nem magyar sajátosság, az Európai Unióban 2000 és 2020 között a 65 és 90 év közötti korosztály aránya az össznépelességen belül 16%-ról 21%-ra emelkedik, míg a 15 és 24 év közötti korosztályé 11%-ra esik vissza.

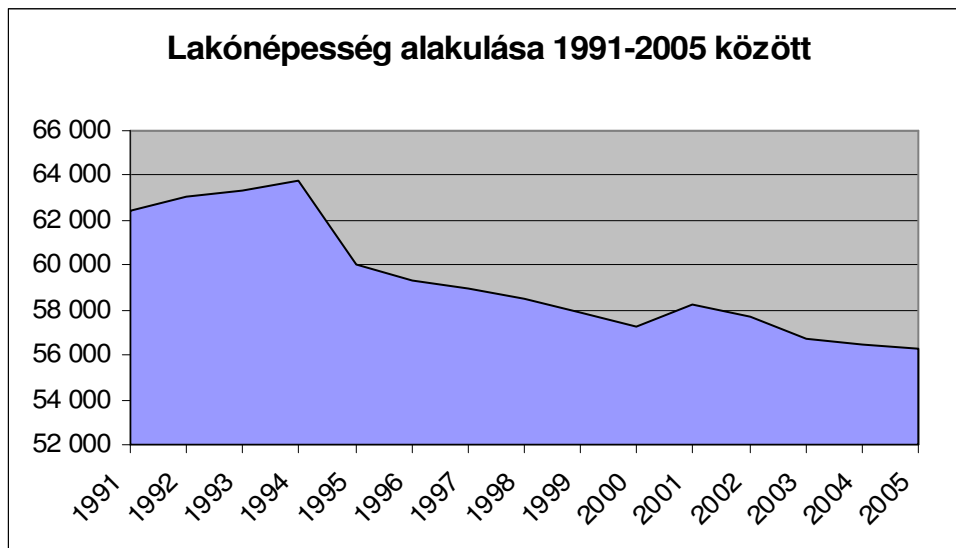
Ez a mennyiségi különbség idősek és fiatalok között minőségi változást eredményez majd a generációk közti kapcsolatokban. Ennek a kihívásnak csak az egyik aspektusa a szociális juttatási rendszerekre nehezedő pénzügyi nyomás. Nemcsak a fiatalok és szüleik, vagy nagyszüleik közti szolidaritás gyakorlásának új módozatait kell kitalálni, de meg kell szervezni a generációk közti mozgást, miközben a társadalmak alapvető változásokon mennek keresztül.

A népesedési jelenségek alakulását az úgynevezett tiszta demográfiai eseményeken kívül a gazdasági, társadalmi, kulturális, szociálpolitikai tényezők és az orvostudomány eredményei, a népegészségügy helyzete is befolyásolja. Ugyanakkor a gazdaságban mindig egy adott területen élő népesség termeli meg a javakat, jelenik meg fogyasztóként, az oktatási, a szociálpolitikai, az egészségügyi és egyéb szolgáltatások igénybevevőjeként. Ezeknek a területeknek a tervezése ezért nem nélkülözheti a demográfiai viszonyok elemzését.

A lakónépesség változásának fontosabb tendenciái Egerben

1930-tól egészen 1994-ig a népesség folyamatosan¹ növekedett Egerben. 1930-ban 30 424 ember élt a városban, 1994-ben már több mint kétszerese, 63 794 fő. Különösen jelentős növekedés tapasztalható 1960 és 1970 között (10 000) fő, valamint az azt követő évtizedben (15 000 fő).

¹(A népesség száma minden évben emelkedett, az 1949-es évet leszámítva)

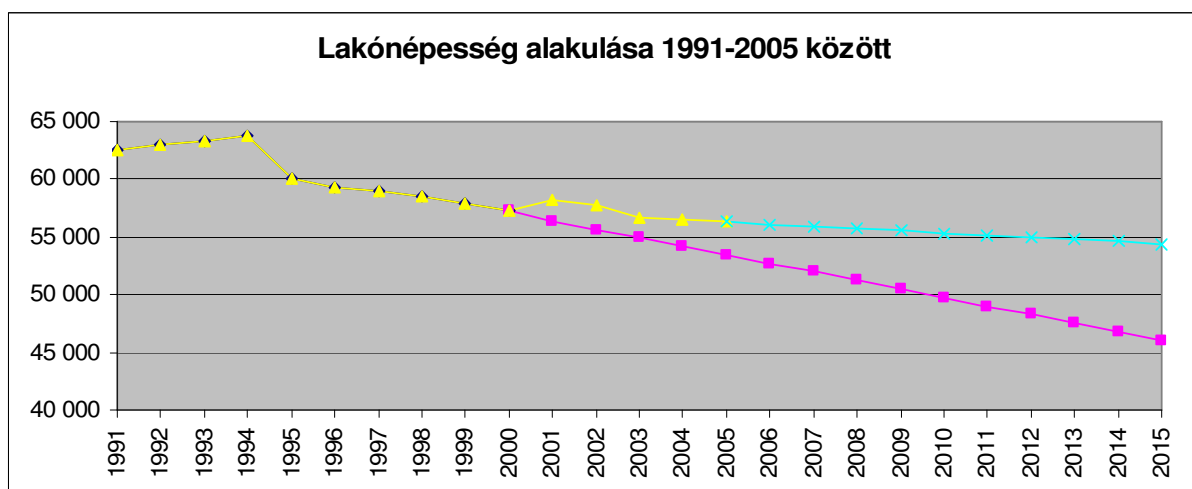
Ez nem meglepő: ez a korszak az extenzív iparosítás, ezzel összefüggésben az urbanizáció felgyorsulásának az időszaka. A falvakból nagy tömegű népesség áramlik be a városokba, így Egerbe is. Befogadásukra ekkor épülnek a nagy városi lakótelepek.

1995-ben a lakónépesség száma 59 992 fő, 3 802 fővel csökkent egy év alatt. Az ezt követő 5 évben folyamatos és egyenletes fogyás jellemző. Átlagosan évről évre 540 fővel kevesebben éltek a városban és 2000-re 57 289 főre fogyatkozott a lakosság száma. A népesség fogyás elsődleges oka a vándorlási veszteség (be-, illetve elvándorlók különbözete), ami ebben az időszakban 401 volt, és kisebb mértékben a természetes fogyás (az élveszületések és a halálozások számának különbözete).

2001-ben emelkedett a lakosság száma 958 fővel, majd 2002-ben 552 fővel csökkent, 2003-ban pedig 999 fővel. Ezt követően a lakosság számának csökkenése mérsékelt ütemben folytatódik.

A népesség csökkenésében két trend figyelhető meg:

- 1995-2000-ig tartó időszak, amikor a népességfogyás nagyobb ütemű volt.
- A 2003-mal kezdődő időszak, amikor a népességfogyás mérséklődött.

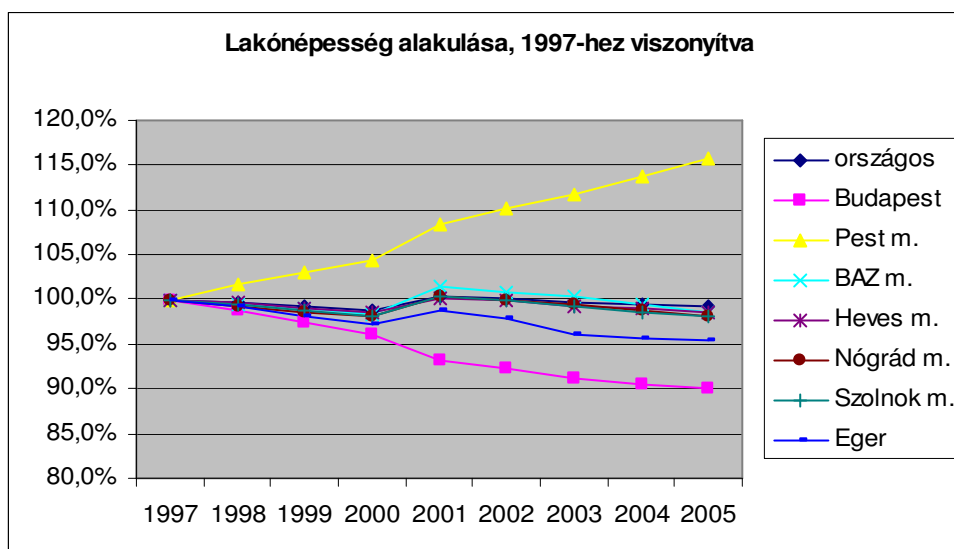

Ha az első trend tovább folytatódott volna, akkor 2015-re Eger lakónépessége 46 000-re csökkent volna. Ha a második trend tovább folytatódik, akkor 10 év múlva a lakónépesség száma 54 400 lesz (a fenti grafikon ezt szemlélteti).

Az országos, a budapesti, a Heves megyei, valamint a környező megyék adataival való összehasonlításban megállapíthatjuk, hogy Eger népességének alakulása az országos trendet követi, de a népességfogyás ennél nagyobb mértékű. A főváros népességváltozása alapvetően eltér az országos adatoktól. Lényegesen nagyobb mértékű a népességfogyás, amely a fővárosban döntően az elvándorlási veszteségből adódik.

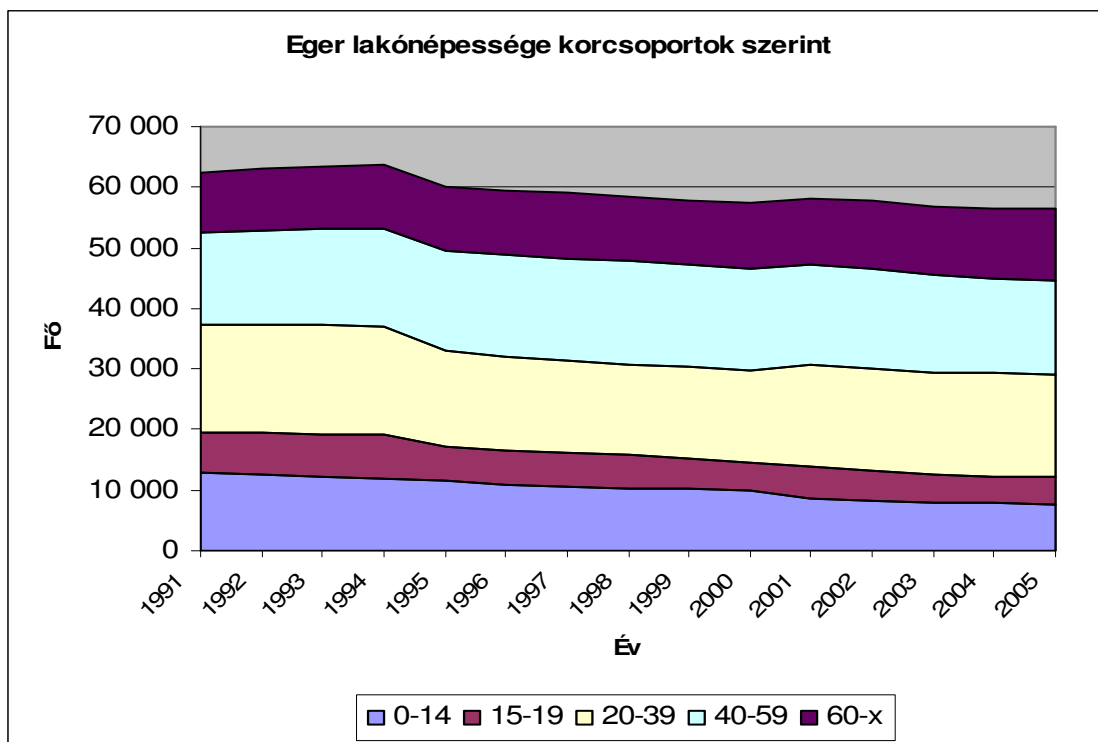
Az alábbi grafikonból jól kitűnik, hogy Pest megye lakosság száma szinte ugyanannyival nőtt, mint amennyivel Budapesté csökkent, azaz a népességváltozást az agglomerációs övezetbe történő kiköltözés okozta.

Eger szempontjából érdekes, hogy ez a jelenség - kisebb arányokban, elsősorban a 1995-2000 közötti időszakban - itt is megfigyelhető volt.

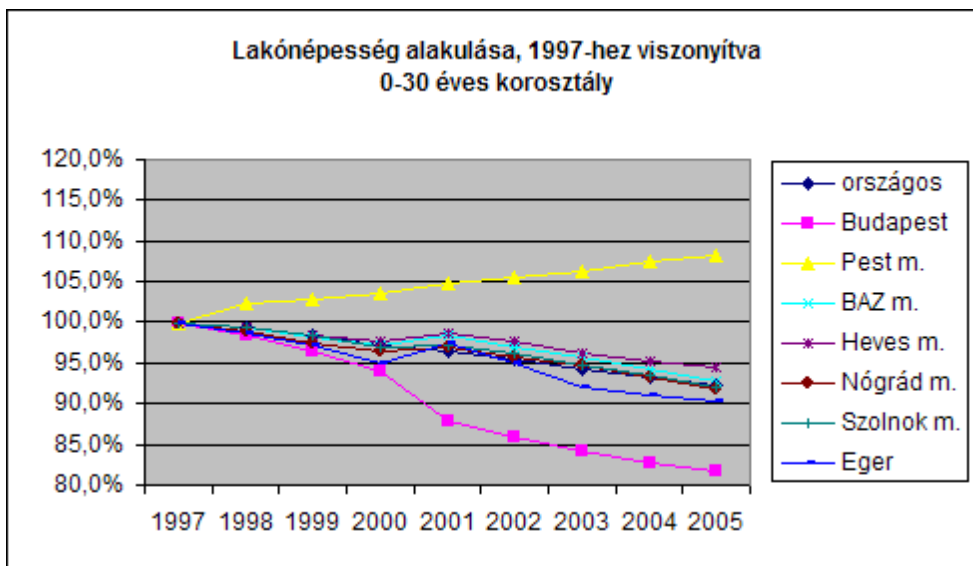

A lakónépesség csökkenése mellett átalakult a lakosság korcsoportok szerinti összetétele is. A népességfogyás alapvetően úgy következett be, hogy csökkent a 30 éven aluliak száma, az 1997-es 25 000 főről 2005-re 22 564 főre. A középgeneráció, a 31-60 év közötti korosztály kisebb mértékben, 23 876 főről 22 811 főre fogyott. 842 fővel nőtt a 60 éven felüliek száma, 10 100-ról 10 942-re.

A 31-60 év közöttiek aránya a vizsgált időszakban nem változott, 40,6% maradt, a 30 év alattiaké 2,3 százalékponttal 42,3%-ról 40,0%-ra csökkent. Az időseké ugyanennyivel nőtt: 17,1%-ról 19,4%-ra.

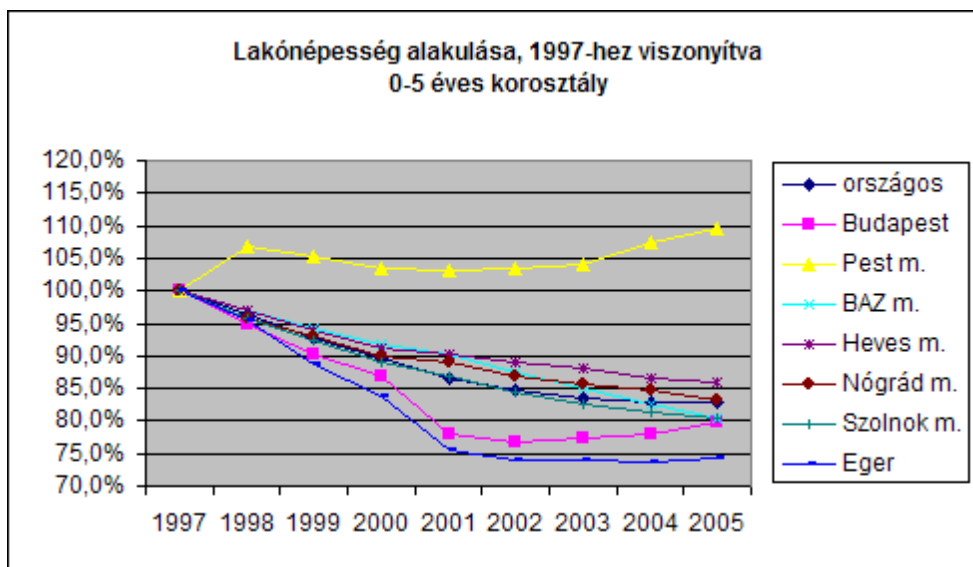

Egerben 1997-hez viszonyítva a 30 éven aluliak száma 90,3%-ra csökkent. A 9,7 százalékpontos népességfogyás e korosztályban nagyobb mértékű, mint az országos és a környező megyék átlaga. A grafikonból kitűnik, hogy Eger e területen is az országos trendet követi, de a 30 éven aluliak száma 2 százalékponttal nagyobb mértékű, mint az országos átlag, és nagyjából ennyivel haladja meg a környező megyék átlagát is.

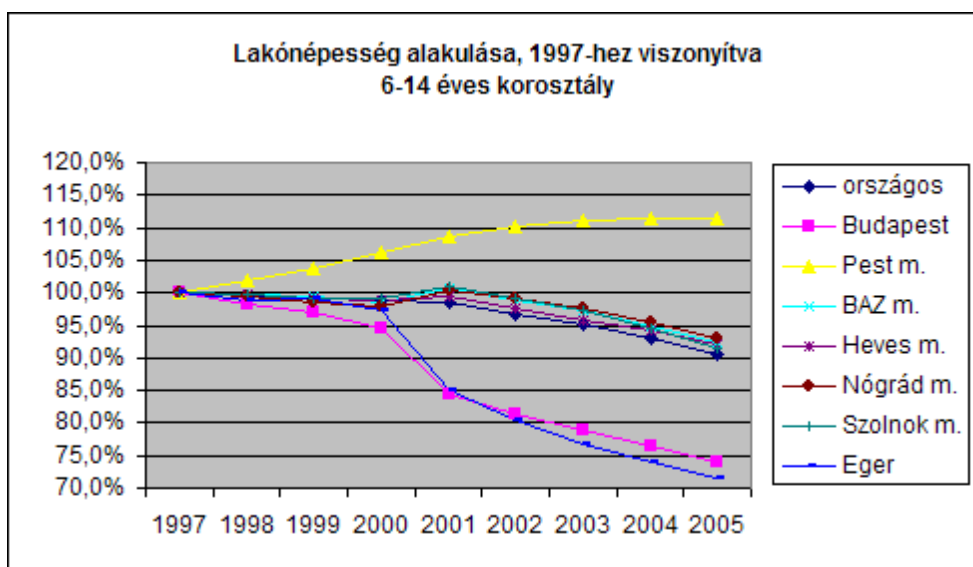
A népességfogyás alakulása a fiatalok között is korcsoportonként differenciált. Az öt év alatti gyermekek száma 1997 évhez viszonyítva közel 1000 fővel csökkent, és 2005-ben 2815 fő. Ez 25,7 százalékpontos csökkenés a viszonyítási időszakhoz képest, és ez 21,2 százalékponttal haladja meg az összlakosság fogyásának mértékét. Ezzel összefüggésben az összlakosságon belüli arányuk 6,4%-ról 5,0%-ra mérséklődött. Ennél a korcsoportnál a

népességszám csökkenés egyértelműen a születések számának csökkenésével magyarázható. Egerben az éveszülések száma az 1997-es 522 főről 2004-re 467-re csökkent. Az 1 000 főre jutó éveszülések száma 8,3, több mint 1,1-el alacsonyabb az országos átlagnál. Az 1 000 szülőképes korú nőre eső éveszülések száma '97-hez viszonyítva 3-al csökkent, és 2004-ben 30 fő.

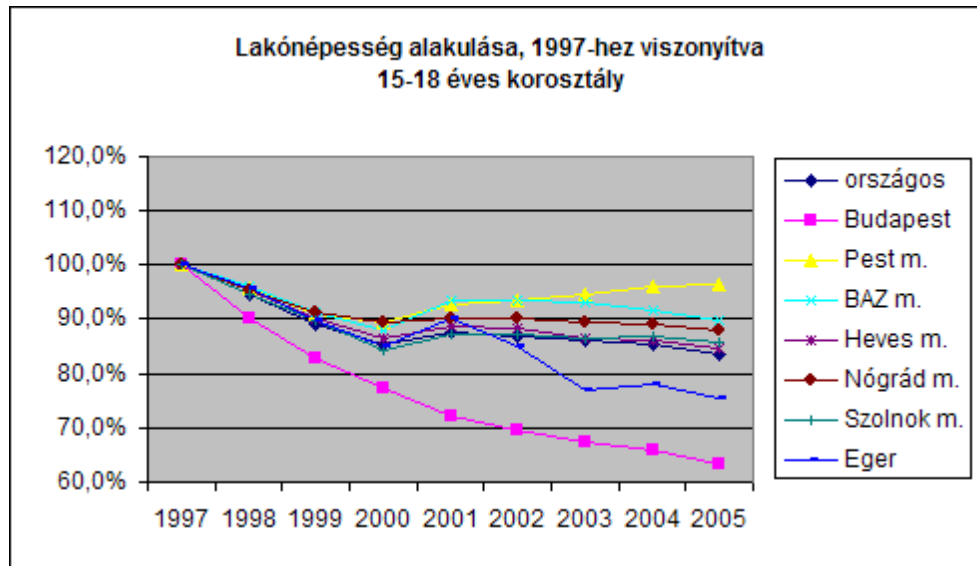

Az egeri fiatalok jövőbeni gyermekvállalási tervei az országos átlagnál is alacsonyabbak, egyértelmű gyermekvállalási hajlandósággal a fiatalok 71 százaléka rendelkezik. Egerben kevesebb az átlagos gyermekszám, és kevesebben szeretnének a későbbiekben gyermeket vállalni.

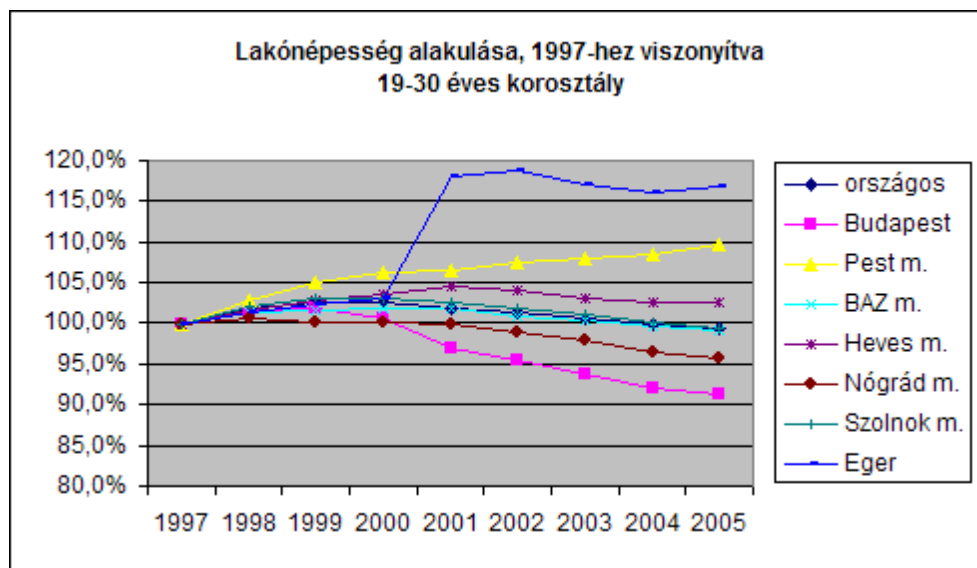
A fenti grafikon is jól tükrözi, hogy az országos, fővárosi, és a környező megyék adataihoz viszonyítva is nagy mértékben csökkent ezen korosztálynak a száma az 1997-es évhez viszonyítva.

A 6-14 éves korosztály száma és aránya csökkent a legnagyobb mértékben. 1997-ben még 6773 ilyen korú fiatal élt Egerben, 2005-ben pedig már csak 4851. A csökkenés mértéke 28,4%. Összlakosságon belüli arányuk 11,5%-ról 8,6%-ra mérséklődött. A vizsgált időszakban évente átlagosan 138 fő volt az állandó elvándorlási veszteség, az ideiglenes pedig 178 fő. A nagyobb arányú népesség fogyás körükben 2000-ben kezdődött és arányait tekintve Budapestéhez hasonló.

A 15-18 éves korosztályhoz tartozók száma az 1997 évi 4781-ről 2005-re 3614 főre csökkent. Arányuk 8,1%-ról 6,4%-ra mérséklődött az összlakosságon belül. A korosztály létszámának alakulása 2001-ig hasonló volt az országos, és a környező megyék adataihoz, 2001-től 2003-ig felgyorsult a csökkenés mértéke. 2003-tól stagnál, és nem látszik egyértelmű tendencia. A népességszám alakulásában körükben is meghatározó volt az el-, és a bevándorlás, illetve a köztük lévő különbségek.

A fiatalok körében a 19-30 év közötti korosztály száma és aránya növekedett. A korosztályhoz tartozók számának emelkedése 1997-2000 között az országos és a környező megyék tendenciájához volt hasonló. 2001-ben egy év alatt a korosztályba tartozók száma ugrásszerűen, közel 1 500 fővel emelkedett, ekkor összesen 11 402-en tartoztak ebbe a lakosságcsoportba. A korosztály számának növekedése ekkor egy év alatt elérte a 15 százalékpontot.

Ebből a korosztályból is többen vándoroltak el Egerből, mint amennyien ide települtek. Azonban a '70-es évek végén, a '80-as évek elején több gyermek született, ők 2001 után érték el ezt a kort. Így a vándorlási veszteség is csak mérsékelni tudta növekedést.

Az elkövetkező időszakban - annak ellenére, hogy a születések száma várhatóan emelkedni fog a szülőképes korba lépő nők számának emelkedése miatt - a fiatalok száma és aránya tovább csökkenhet, mert a népesebb 19-30 éves korosztály kiöregszik ebből a korból. Az ifjúságon belül a fiatalabb korosztályok száma és aránya pedig jelentősen csökkent.

A fiatalok szociológiai jellemzői

A fiatalok, mint csoport társadalmi, gazdasági és kulturális jellemzői jelentősen módosultak a demográfiai változások, a társadalmi környezet, az egyéni és kollektív viselkedés, a családi kapcsolatok és a munkaerőpiaci helyzet változásának eredményeként.

Először is: a fiatalok tovább tart. Demográfiai kutatók megfigyelték, hogy gazdasági tényezők (foglalkoztathatóság, munkanélküliség, stb.) és szocio-kulturális tényezők hatására a fiatalok egyre idősebb korban érik el életútjuk fontos állomásait: a formális tanulási időszak végét, a munkába lépést, a családalapítást, stb.

Másodszor: az életutak nem-lineárisak válnak. Manapság különböző szerepeink az élet színpadán összekeverednek: lehetséges, hogy valaki egyszerre diák, felelős a családjáért, állása van és állást keres, és a szüleivel él. A fiatalok manapság egyre gyakrabban mozognak ezek között a szerepek között. Az életutak egyre kevésbé lineárisak, mivel a társadalom már nem tud olyan garanciákat nyújtani, mint korábban (biztos állás, társadalombiztosítási juttatások, stb.).

Harmadszor: a hagyományos közösségi modellek fokozatosan teret vesztenek, miközben az egyéni életutak egyre individuálisabbá válnak. Az egyén családi kapcsolatai, házassága és karrier-tervei már nem sablonokhoz igazodnak.

A fiatalok sajátos szubkultúrával rendelkeznek, melyen átszövődnek az ifjúság társadalmi helyzetét befolyásoló tényezők. Az ifjúsági szubkultúra legjellemzőbb jegyei az életmódban, kapcsolatokban, kulturális fogyasztásban nyilvánulnak meg: a zenében és öltözködésben különböző divatok és ízlési áramlatok formájában; a kapcsolatok terén a baráti és kortárs csoportok fontosabbá válásában a családi kapcsolatokkal szemben; a szabadidő jelentőségének megnövekedésében a munkával szemben, a felnőtt értékkel szembeni különállásban és az életstílus individuális megtapasztalásában, szabadidő-tevékenységekben és ízlésben. Bár a felnőttek és fiatalok közötti különbség markánsan kirajzolódik, az ifjúsági szubkultúra távol áll az uniformizálódástól. Különbségek figyelhetők meg nemi és etnikai, valamint a társadalmi hovatartozás és iskolázottság szerint, ill. különbözőség jön létre kulturális stílusok sokfélesége által. A különböző szubkultúrák kiemelkedése a modern társadalmakban összekapcsolódik a tömegkommunikáció

meghatározó szerepével és növekvő befolyásával. Ez új piacot hozott létre a kulturális termékekben, elsődlegesen az ifjúságot célozva meg. Az ifjúsági szubkultúrák kialakulásában és differenciálódásában meghatározó szerepet játszanak a kultúra újratermelődését befolyásoló társadalmi feltételek, nagy jelentőségűek a kulturális élményt befolyásoló társadalmi, kor és etnikai viszonyok.

Az egri fiatalok jellemzői

1. Lakóhely

- Egerben a fiatalok 60%-a él a szüleivel egy háztartásban. Az egri fiatalok közül – hasonlóan az ország egészéhez – durván minden tizedik él saját lakásában, saját házában pedig még kevesebben. Az országos átlaghoz képest a lakásbérlésnek van valamivel nagyobb jelentősége. Egerben a 10 %-ot éri el azok aránya, akik teljes lakást bérelnek, további 6 %-uk másokkal együtt bérel ki lakást, és ami igazán érdekes, hogy az önkormányzattól igényelt és bérelt lakásoknak is mérhető a szerepe.
- Az egri fiatalok többsége szeretne változtatni jelenlegi lakáskörülményein, többségében úgy, hogy lakást vagy házat vásárolna, építene. Ugyanakkor nem elhanyagolható azok aránya sem, akik nem tudnak, vagy nem akarnak a jelenlegi adottságokon változtatni. Ilyen a fiatalok 45 %-a.

2. Anyagi helyzet

- Az egri fiatalok anyagi helyzete semmiképpen sem nevezhető rosszabbnak, mint az ország más területein élő társaiké. Azonban a magyar fiatalok mintegy egyötödénél, az egrieknek ennél valamivel kisebb részénél havonta fordul elő lényeges anyagi probléma.
- A 15-19 évesek többsége nincs teljesen tisztába a család vagyoni, anyagi helyzetével.
- A magyar fiatalok, és így az egri fiatalok 5-6 %-a sorolja magát a felső vagy felsőközép társadalmi kategóriába, míg túlnyomó többségük középre helyezi saját státusát, mintegy kétharmaduk középosztálybelinek gondolja önmagát. 6 % az alsó társadalmi csoportba és további 21 % az alsóközép csoportba tartozók aránya.

3. Szervezeti aktivitás

- Egerben ez az arány alacsonyabb, mint az országos átlag. A fiatalok mindössze 11 %-a vállal fel valamilyen civil aktivitást.
- A 15-19 éveseknek 15, a 25-29 éveseknek már csak 8 %-a tagja valamely civil szervezetnek. A legtöbben (5%) sportklubnak vagy sportegyesületnek a tagjai.
- A második legnépszerűbb szervezeti tagsági forma a diákszervezet.
- Megemlíthető még, bár nem eléggé hangsúlyos az egyházi szervezeti tagság, az ifjúsági szervezeti tagság, valamint a kulturális, hagyományörző szervezeti tagság.

Iskola, tudástőke

1. A szülők iskolai végzettsége

- A fiatal korosztály szülői hátterének az egész országra vetített elemzése azt mutatja, hogy az anyák több mint egynegyede legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezik, ez az arány Egerben csak 10 %. Az apák iskolai végzettségénél hasonló tendenciát tapasztalhatunk: az országos átlag közel 17 %-ához képest Egerben csak kevesebb, mint 9 % az, aki legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezik.
- Az apák iskolai végzettsége nem független az anyákétól. A fiatalok családjainak többségében a két szülő hasonló iskolai végzettséggel rendelkezik.

2. A fiatalok iskolai végzettsége

- Az egri fiatalok iskolai végzettsége jóval kedvezőbbnek tűnik, mint amit az országos arányszámok mutatnak. A fiatalok több mint 8,6 %-ának van legfeljebb általános iskolai végzettsége, szemben az országos átlag több mint 31 %-ával. 32 % szakmunkás végzettségű, ez is kedvezőbb arányszám, mint az országos 21 %. Az egri fiataloknak több mint a fele érettségizett (37 %), vagy diplomája van (22,6 %). A diplomások országos aránya (10,4 %) azonban jóval alacsonyabb az egriek körében tapasztalható 22,6 %-os aránynál.
- Figyelemreméltó, hogy az érettségizettek több mint 41 %-a jelenleg is tanul, további 7 %-uk tanul és dolgozik.

3. Idegennyelv-tudás

- Az egri fiatalok között a valamilyen szinten idegen nyelvet beszélők aránya (74 %) magasabb, mint országosan (61 %).
- Nyilvánvaló, hogy a fiatalabb korosztályokban nagyobb arányban beszélnek idegen nyelveket, mint az idősebbek között: míg a 25-29 éves korcsoportban 55,4 % beszél valamilyen idegen nyelven, a 20-24 évesek között már 80 %, a 15-19 évesek között pedig több mint 93 %.

4. Internet és mobiltelefon

- Egerben az országos adatokhoz képest valamennyivel alacsonyabb a napi internet használók aránya (4 %-kal), ugyanakkor 4,3 %-kal több a heti többszöri internet használó. A legnagyobb eltérés az egri és az országos adatok között a nem internetezőkhöz arányában mutatkozik. A soha nem internetezők Egerben a fiatalok 25,1 %-át teszik ki, ez 9,7 %-kal több mint az Ifjúság 2004 országos eredménye.
- A főiskolások között nincs olyan, aki ne használna internetet, 49 %-uk pedig napi használó.
- Az egri fiatalok 88 %-a rendelkezik mobiltelefonnal.

5. Továbbtanulási szándék

- Az egri fiataloknak nagy többsége, mintegy 67,6 %-a szeretne valamilyen módon tanulni még, ez magasabb az országos 57 %-os átlagnál.
- A legnagyobb arányban főiskolára, egyetemre szeretnének járni a fiatalok, ez a lehetőség mintegy 54 %-ukat érinti, 40 %-uk nyelvet szeretne tanulni, 13 %-uk

számítástechnikai, 16 %-uk valamilyen egyéb tanfolyamon venne részt, 12 %-uk érettségizni szeretne.

- Az egri fiatalok közül azok, akik szeretnék valamilyen módon tanulni, hasonló arányban érzik magukénak a fenti dolgokat, mint országosan a fiatalok.
- Lényeges az eltérés ugyanakkor a szakmát tanulni akarók között: míg országosan a tanulni szándékozók 14 %-a élne ezzel a lehetőséggel, addig az egrieknek csak 8 %-a.
- A társadalmi szakadékot vélhetően Egerben is tovább mélyíti, hogy a magasabb iskolai végzettségűek körében a már jelenleg is kedvezőbb pozícióhoz erőteljesebb tanulási szándék is társul: az érettségizettek 69,6, a diplomások 57,3 %-a érzi úgy, hogy szeretne még továbbtanulni, vagy valamilyen tanfolyamra járni.

Munka világa

1. Aktivitás

- A tanulás mellett dolgozók, és a másik két kisebb csoport (tanulók, dolgozók) arányai megegyeznek az országossal, viszont az utóbbi csoportok arányában eltolódás mutatkozik. Eger inkább a tanulók városa, részarányuk az országoshoz képest 5 százalékponttal magasabb, a dolgozóké ugyanennyivel alacsonyabb.
- A fiatalok félelme attól, hogy nem tudnak elhelyezkedni egri viszonylatban fordított arányt mutat, mint az országos: 42,5 % tűnik ilyen szempontból optimistának, míg 58,5 % pesszimistának.
- Azok között, akik jónak ítélik meg háztartásuk anyagai helyzetét, 45,9 % fél a munkanélküliségtől, a többség nem aggódik emiatt. A háztartás anyagai helyzetét közepesnek érzők között már igen erőteljes többségbe kerülnek azok, akik félnek ettől: 71,6 %. A háztartást kifejezetten rossz anyagai helyzetűnek érzékelők között még nagyobb az aránya azoknak, akik félnek a munkanélküliségtől: 75,4 %.
- Nagyon kedvezőnek csupán egy elenyésző kisebbség, mindössze 1 % ítélte az esélyeket. Kedvezőnek vagy nagyon kedvezőnek is összesen csak a fiataloknak kevesebb, mint egytizede tartja az esélyeit.
- Az idegen nyelveket nem beszélők nagy többsége kedvezőtlennek, vagy nagyon kedvezőtlennek látja az esélyeket (67,5 %), szemben az idegen nyelveket beszélők 51 %-ával.
- Az egri fiataloknak mindössze 25,6 %-a tervezi, hogy indít valamikor saját vállalkozást. A férfiak nagyobb vállalkozókedvvel rendelkeznek: 31,5 %-uk tervez ilyesmit, míg a nőknek csak 20 %-a.

2. Mobilitási tervek

- Külföldi munkavállalás tekintetében az országos aránynál többen, 47 %-nyian mondták, hogy tervezik ezt; ugyanakkor a teljes egri populáción belül csak 34 % az, mely egyértelműen tervezi ezt, és 19 % a körülményektől tette függővé döntését.

- Az idegen nyelven beszélők közül 40 %-a tervez külföldi munkavállalást, míg azok közül, akik nem beszélnek idegen nyelveket, csak 17 %.
- A fiataloknak mintegy 52,2 %-a nem tervezi, hogy Magyarország más településére megy dolgozni, 26,4 %-uk viszont tervez ilyet; 21,4 % pedig a körülmények alakulásától teszi mindezt függővé.
- Az egri fiatalok közül az átlagnál jóval nagyobb mértékben, 49,2 %-nyian tervezik, hogy az ország más településére mennek továbbtanulni.

Életmód

1. Dohányzás, alkoholfogyasztás

- Egerben a dohányzási szokások az országos tendenciák szerint alakulnak. Minden harmadik fiatal naponta dohányzik, hattizedük pedig egyáltalán nem szív dohányterméket. A naponta dohányzók között felülreprezentáltak a 20-24 évesek, akiknek 41 (!) %-a naponta cigarettázik, és alulreprezentáltak a 15-19 évesek. Megjegyzendő azonban, hogy ennek a korosztálynak is 26 %-a aktív dohányosnak tekinthető.
- A legrosszabb a helyzet a szakmunkás-bizonyítvánnyal rendelkező egri fiatalok között.
- A fiatalok 2 %-a fogyaszt alkoholt minden nap, vagy majdnem minden nap, további 1/8-uk pedig hetente legalább egyszer (véltetően hétvégén, a menetrendszerű bulikon). Ezek nem térnek el az országos adatoktól.
- Sajátosság: Egerben a felsőfokú végzettségű 20-29 évesek között mindössze 9 % az antialkoholisták aránya.

2. Szabadidő-eltöltés

- A hétköznapi szabadidő potenciálra nézve megállapítható, hogy a fiatalok több mint 90 %-a rendelkezik hétköznapi több-kevesebb szabadidővel. Az egri fiatalok 2 %-ának napi szinten 8 óránál is több, minden huszadiknak 6-8, minden ötödiknek pedig 4-6 órányi szabadideje van egy átlagos hétköznapi. Túlnyomó részüknek (52 %) napi 1-3 órányi szabadideje van. A fennmaradó 20 %-nak maximum napi 1 szabad órája van, ill. nincs is szabadidejük.
- A kor előrehaladtával a szabadidő fokozatosan csökken: a 15-24 évesek szabadideje nagyjából egyenlő mértékű, a 25-29 évesek között már nagymértékben nő azok aránya, akiknek nincs szabadideje.
- A főiskolásoknak a többi csoporthoz mérten nagy hányada rendelkezik 4-6 órányi szabadidővel.
- Elenyésző kisebbséget képviselnek azok (a fiatalok alig 1,5 %-a), akik különböző nyilvános helyekre (kocsma, kávéház) vagy kulturális intézményekbe járnak szabadidejükben.

- Az egri fiatalok háromnegyede otthon tölti a szabadidejét, egyharmaduk a barátoknál, 8 % pedig a szüleinél. Ezek az értékek magasabbak, mint az országos arányok.
- Minden kilencedik fiatal jár nem kizárólag privát helyszínekre szabadidejében. Az egyéb helyek közé sorolódnak a nyilvános terek is, melyek a kutatás szempontjából különös jelentőséggel bírnak.
- Az egyéb helyen töltött szabadidő inkább a fiatalabbakra jellemző. A 25-29 éves korosztály túlnyomó része otthon tölti a szabadidejét.
- A leginkább mobilisnak ebből a szempontból az egri főiskolások tűntek.
- A nemek terén a férfiak azok, akik inkább preferálják az egyéb helyeket, mint a nők.
- Az egri fiatalok körében közel kétszer akkora a hétvégi szabadidő mennyiségét egy napban megadó aránya, mint az országos értékek. Minden negyedik fiatal számára az egész hétvége szabad, a kb. fél nap és a néhány óra kategóriába tartozók aránya az országosan megfigyelt 48 % helyett Egerben csak 32%.
- A hétvégi szabadidő eltöltési helyek némiképp módosultak a hétközbenihez viszonyítva. Az idejüket otthon eltöltők aránya 76 %-ról 65 %-ra csökkent, míg a barátok 35 %-ról 40-re, ugyanakkor az egyéb hely megjelölése 11-ről 16 %-ra emelkedett.
- A fiatalok számára a baráti kör léte alapvető és meghatározó.
- Az Egerben élő fiatalok 81 %-ának van olyan baráti köre, társasága, akikkel együtt lehet szabadidejében, 16 és fél %-nak nincs ilyen, 3 %-nak pedig nincs szabadideje.
- Természetesen Egerben is léteznek viszont olyan fiatalok, akiknek nincs baráti társasága. Ez a csoport inkább a 24 év feletti házasokból, illetve elváltakból áll, jellemzően több köztük a nő, mint a férfi.
- A privát helyekkel ellentétben a többség a közösségi helyeket látogatja, amikor a barátaival találkozik. Konkrét kategóriák közül a szórakozóhelyeket 13, a kocsmákat 10, a kávézókat 7, a várost és a belvárost 9 és 6 %-uk látogatja fel.
- Az idősebbek inkább a privát, míg a tizenévesek a közösségi helyeken felülreprezentáltak.

3. Sportolási szokások

- Ez a helyzet az egri fiatalok körében némileg kedvezőbb, mint országosan, de itt is a fiatalok több mint fele nem sportol. A tanulók egyharmada tartozik a soha nem sportolók közé, míg az inaktívak és a munkanélküliek közel 80 %-a tartozik ebbe a kategóriába. 7 %-uk napi rendszerességgel sportol, minden ötödik heti több alkalommal, és szintén minden ötödik ennél ritkábban végez testmozgást.
- A sportoló fiatalok közel negyede (24 %) sportol egyesületen belül.

- Az egri fiatalok számos sportágat űznek, a legtöbben a futást, a kocogást választják (18 %), ezt követi a foci és az úszás (14-13 %), 8 %- aerobikozik, és 6 %- tornászik. Ezek mellett még elkülöníthető a kerékpár és a kosárlabda.

Kulturális fogyasztás

1. A kulturális fogyasztás színterei

- Egerben élő fiatalok kulturális fogyasztása — talán a város iskolavárosi funkciójából fakadóan— inkább a fővárosihoz, mint a megyeszékhelyek átlagához van közelebb. A fővárosiak 15 %-a volt egy hónapon belül színházban, míg az egri fiatalok 14 %-a, míg más megyeszékhelyen élők átlagosan 12 %-a jár havi rendszerességgel színházba. A mozi látogatás esetében: a budapesti fiatalok 54 %-a volt egy hónapon belül moziban, míg az egri fiatalok 41 %-a a megyeszékhelyek átlaga 38 %, míg a községben lakó fiatalok 28 %-a látogatott meg filmszínházat.
- Az egri fiatalok elsősorban a beszédcselekvés helyszíneit (kocsma, presszó, kávéház) preferálják a kulturális intézmények közül, hiszen 54%-uk havonta legalább egyszer megfordul ilyen helyen.
- Magasnak mondható azon fiatalok aránya (20%), akik havi rendszerességgel járnak sporteseményekre.
- Egyre nagyobb számban vannak viszont azok, akik soha nem látogatnak meg bizonyos kulturális intézményeket.
- A város iskolavárosi funkciójának köszönhetően erősen jelen van Egerben az elit kultúrát fogyasztók csoportja, arányuk a fővárosban élők arányához közelít.
- Ugyanakkor elgondolkodtató, hogy milyen magas azok aránya is, akik soha nem keresnek fel kulturális intézményeket. Ők elsősorban az alsó társadalmi csoportokból kerülnek ki. Ez a fiatalokon belül mintegy 10 %.
- A helyi fiatalok körében a leglátogatottabb a Sziget Fesztivál (12 %) míg a Művészetek Völgye rendezvényein feltűnően alacsony arányban vesznek részt az egri fiatalok (3 %). Az iskolaváros jellegből fakadóan viszonylagosan magas azoknak az aránya, akik részt vesznek az EFOTT rendezvényein (6 %) Az Egerben élő fiatalok körében is közkedveltek a fővárosban megrendezésre kerülő ingyenes „tömegrendezvények”, mint a Budapest Parádé, illetve a Sport Sziget. Ezeket inkább a fiatalabbak és a kevéssé képzettek látogatják.
- Az egyéb magyarországi fesztiválok között a fiatalok nem említenek olyat, amely Egerhez, vagy a megyéhez kötődne. A régióból a Hegyalja fesztivált illetve a Zempléni Napokat említi meg 1-1 megkérdezett.

2. Újságolvasási szokások

- Az egri fiatalok közel harmada olvas rendszeresen napilapot. A legolvasottabb napilap a Heves Megyei Hírlap, amit a napilapot olvasó fiatalok majd 70 %-a rendszeresen olvas.

- A megyei lapot a bulvársajtó meghatározó napilapja, a Blikk követi. Az országos átlagot meghaladóan olvassák az egri fiatalok a Népszabadságot, a Magyar Nemzetet illetve az ingyenesen terjesztett Metró újságot.
- Az ingyenesen terjesztett lapok közül a Szuperinfó a meghatározó, amelyet a fiatalok 80 %-a olvas.
- A fiatalok számára a helyi információkat is közvetítő írott média a meghatározó.

3. Városi rendezvények

- Egerben a legnépszerűbbek a fiatalok között a különböző sörfesztivál jellegű rendezvények. A fiatalok összesen 23 %-a vett részt ezeken az elmúlt évben. A szüreti mulatságokon, bornapokon 17 %, egyéb koncerteken pedig összesen 11 % járt.
- A résztvevők leginkább pozitívan a tűzijátékot és a koncerteket értékelték. Legkevésbé pedig a sörfesztiválok tetszettek.
- A fiatalok 89 %-a gondolja úgy, hogy az önkormányzat feladata az ingyenes rendezvények megszervezése, 29 %-uk úgy gondolja, hogy az egyes vállalatoké, 26 %-uk szerint pedig az ifjúsági szervezeteknek (is) részt kellene venni a szervezésben.

4. Látogatottság

- A legtöbben a fiatalok közül könyvtárban és uszodában fordulnak meg több-kevesebb gyakorisággal: a fiatalok 18 %-a legalább havonta egyszer jár ezekre a helyekre.
- A fiatalok által legkevésbé látogatott intézmény a Keresztény Ifjúsági Klub és az Ifjúsági Centrum.

5. Dohánymentes szórakozóhelyek

- A fiatalok 53 %-a szerint kevés a dohánymentes szórakozóhely Egerben, 44 %-uk pedig elégedett a dohánymentes szórakozóhelyek számával.

Szubjektív vélemények

1. A közsférával kapcsolatos elégedettségek

- Összességében két szempont szerint kapott magasabb értékelést Eger mint Budapest: a köztisztaság és a levegő tisztasága terén.
- Az egri lakosok elégedettségében ugyanakkor legnagyobb a különbség Budapest javára a mozik, a munkalehetőségek és a megélhetés terén.

2. Az egri ifjúság legégetőbb problémái

- Az egri fiatalok legtöbbször említett problémájának a *céltalanság* (32,7 %) és a *kábítószerek* (31,5 %) bizonyultak. Ezt követik a *lakásproblémák* (28,4 %), a *kilátástalan, bizonytalan jövő* (27,9 %), a *munkanélküliség* (26,1 %), illetve az *alkohol elterjedése* (25,9 %).

- Az országos adatokkal összevetve Egerben jóval alacsonyabb a *kábítószer-probléma* és a *bűnözés* említése, jóval többen tartják problémának a *céltalanságot*, és a *lakásproblémát*, kisebb mértékben a *bizonytalan jövőt* és az *alkohol elterjedését*.
- A legtöbben a drogok terjedését tartják az elsőrendű problémának (14,9 %), ezt azonban az *alkohol elterjedése* (12,9 %), és a *kilátástalan, bizonytalan jövő* (11 %) követik. A rossz egzisztenciális helyzettel kapcsolatos félelmeket a legtöbben a harmadik helyen említik. Ilyen a *munkanélküliség* (11,2 %), az *elszegényedés* (11,5 %) és a *lakásproblémák* (9,9 %).
- Egerben a leginkább szembetűnő tendencia, hogy a legfiatalabbak körében kimagaslóan magas – az átlagot jóval felülmúló - arányokkal szerepel az *alkohol* és a *kábítószer terjedése*. Élethelyzetükből fakadóan az egzisztenciájukkal kapcsolatos problémák még kevésbé foglalkoztatják őket, és talán az sem annyira meglepő, hogy igen nagy arányban vannak olyanok, akik (még) *nem tudják, hogy mit akarnak*.
- Az idősebbek viszont a *kilátástalan jövőt*, a *létbizonytalanságot*, és a *lakásproblémát* tartják legégetőbb problémának.

3. Értékek

- Hasonlóan az országos adatokhoz a legfontosabbnak a *családi biztonság* bizonyul, ugyan nem ezt említik a legtöbben az első helyen, ám összességében a fiataloknak több mint a fele (55,3 %) tartja ezt a három legfontosabb érték egyikének.
- A legtöbben a *belső harmóniát* tartják a legfontosabbnak (24 %), amely ezzel együtt, összességében a harmadik legtöbbet említett értéknek bizonyul, a *szerelem-boldogság* „párosa” után.
- Az elsősorban a társadalmi környezetre vonatkozó értékek közül is meghatározóak: a *szabadság* (25,1 %), a *békés világ* (25,7 %), illetve *igaz barátság* (22,1 %) és az *érdekes élet* (20,2 %). „Fontos” még a *gazdagság* (15,5 %) és a *változatos élet* (14,8 %) mint érték.

4. Személyes élettervek

- A fiatalok Egerben való hosszú távú maradását elősegítheti, ha olyan tervekkel rendelkeznek, amelyek a városhoz köthető megalapozott jövőt vetítenek elő. Ebből a szempontból kifejezetten kedvező az élettervek rajzolata.
- Az egri fiatalok leghőbb vágya, hogy a következő 5 éven belül családot alapítsanak, lakáshoz jussanak, elhelyezkedjenek és így megteremtsék az önálló életvitelüket.
- Érdekes, hogy az országos átlaghoz képest némileg más az élettervek sorrendje. Míg országosan a legáhíttabb elképzelés a lakáshoz jutás, addig Egerben a családalapítás az itteni fiatalok legfontosabb kívánalma. Feltűnő, hogy az önálló életvitel megteremtése jóval meghaladja az országos szintet.
- A személyes életterveket vizsgálva úgy tűnik, hogy a körülményeknek csak kicsit kell kedvező irányba mozdulnia, hogy a város fiataljai a gyermekvállalás mellett döntsenek.

- Az országos átlaghoz képest Egerben jóval alacsonyabb az iskolázottsággal kapcsolatos tervek aránya. Kisebb a diplomaszerezés iránti vágy, de kisebb a továbbtanulási szándék is. A tanulással kapcsolatos kívánalmak nem elsődlegesek (hanem harmadlagosak) az egri fiatalok számára.
- Belátható, hogy jelen egri helyzet kifejezetten egy hagyományos, lázadásoktól mentes, konformitásra hajlamos ifjúság képét festik le. Az egri 15-29 évesek élettervei leginkább szülei által már bejárt/kijárt, és a társadalmi normának megfelelő életutat fejezik ki.
- Az élettervek megvalósulási esélyeit illetően némileg pesszimistábban az egri fiatalok, mint a magyar 15-29 évesek általában. Több közöttük a hezitálók aránya, és kevesebben vannak azok, akik személyes életterveiket egyértelműen, vagy inkább megvalósíthatónak látják.
- Félő, hogy azok, akik Egerben nem látják boldogulásukat inkább az elköltözést választják.

Jogszabályi háttér

Az önkormányzati ifjúságpolitika legmagasabb szintű jogforrása az Alkotmány, amely többek között kimondja, hogy államunk különös gondot fordít, az ifjúság létbiztonságára, oktatására, és nevelésére, továbbá védelmezi az ifjúság érdekeit.

A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. Törvény meghatározza az önkormányzat különböző területekkel – így az ifjúsággal kapcsolatos – főbb feladatait:

- 8. § (1) bekezdés: „a települési önkormányzatok feladata a helyi közszolgáltatások körében, különösen a gyermek és ifjúsági feladatokról való gondoskodás.
- 8. § (2) bekezdés: „a települési önkormányzat maga határozza meg – a lakosság igényei alapján, anyagi lehetőségeitől függően -, mely feladatokat, milyen mértékben lát el.
- 8. § (5) bekezdés: „a települési önkormányzat a feladatai körében támogatja a lakosság önszerveződő közösségeinek a tevékenységét, együttműködik e közösségekkel.

A gyermek és ifjúsági feladatok tartalmát sem az önkormányzati törvény, sem más ágazati jogszabályok nem fejtik ki, nem szabályozzák részletesen. Ágazati jogszabályok határoznak meg feladatokat az önkormányzat számára e területen is:

- 1991. évi LXIV. törvény a gyermekek jogairól szóló New York-i Egyezmény kihirdetéséről,
- 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról, és végrehajtási rendeletei,
- 1993. évi LXXVI. törvény a szakképzésről, és végrehajtási rendeletei,
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról, és végrehajtási rendeletei,
- 1997. évi CXL. törvény a kulturális javak védelméről és a muzeális javak védelméről, a nyilvános könyvtári ellátásról,
- 2000. évi CXLV. törvény a sportról.

A hatályos jogszabályok azonban az ifjúsági feladatokat szétszórt, inkoherens és hiányos módon tartalmazzák, az állam és az önkormányzatok ifjúsági feladatai, szolgáltatásai, azok tervezési, végrehajtási, ellenőrzési és beszámolási rendje szabályozatlan.

Eger Megyei Jogú Város helyi rendelet alkotásának gyakorlatában is megtalálható a fiatalokat érintő egyes kérdések szabályozása:

- 39/2001. (X.19.) rendelet: a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjrendszer helyi szabályozásáról
- 1/2000 (I.26) számú rendelet: az "Eger Város Ösztöndíjasa" cím alapításáról
- 46/1997. (XII.03.) számú rendelet: az „Eger Megyei Jogú Város jó tanulója, jó sportolója” elismerő cím alapításáról
- 44/1993. (XII. 23.) rendelet: a Közoktatási törvénnyel kapcsolatos hatáskörök átruházásáról
- 47/2000. (IX.15.) sz. rendelet: Eger Város kötelező közművelődési és kulturális feladatairól
- 16/2003 (IV.04) számú rendelet: a lakáshoz jutás helyi támogatásának rendjéről
- 20/1993.(VIII.11.) rendelet: a személyes gondoskodást nyújtó szociális, valamint a gyermekvédelmi ellátásokról és azok térítési díjairól
- 33/1993. (X. 27.) rendelet: "Eger Testneveléséért és Sportjáért" valamint az "Eger Kiváló Sportolója" kitüntetés alapításáról
- 42/2004 (XII.17.)rendelet: az önkormányzat tulajdonában álló bérlakások bérbeadásának szabályairól
- 29/1997. (IX. 17.) számú rendelet: az önkormányzati fenntartású nevelési-oktatási intézményekben igénybevett tanügyi szolgáltatásokért fizetendő térítési díjak és tandíjak megállapításának szabályairól
- 1/2002. (II. 1.) számú rendelet: Eger Megyei Jogú Város sporttámogatási rendszeréről.

A helyi rendeletek megalkotásával és erre épülő gyakorlatával az önkormányzat eleget tesz az ágazati jogszabályokban meghatározott közfeladatainak. Az ifjúsági területen azonban az ágazatokhoz nem köthető intézmény- és szolgáltatási rendszer hiányos, nem fogalmazódtak meg a hosszabb távú perspektívát körvonalazó célok, nem tisztázott az önkormányzat és más társadalmi szereplők között a felelősség és munkamegosztás, az együttműködés lehetősége és ennek keretei.

Részben ennek következtében a városban korábban elindult ifjúsági kezdeményezések, létrejött szolgáltatások, működő projektek jövője bizonytalan. Az újak indításának hiányoznak a koncepcionális keretei, nem állíthatók egy stratégiai célrendszer végrehajtásának szolgálatába.

SWOT - analízis

BELSŐ	
ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kialakult, jól működő oktatási rendszer, Eger iskolaváros jellege. Erős oktatási infrastruktúra. ▪ Kialakult és működik a személyes szociális szolgáltatási (bölcsődék; nevelési tanácsadó; gyermekjóléti szolgálat) és támogatási (ösztöndíj, első lakáshoz jutási támogatás; stb.) rendszer ▪ Civil aktivitás (Egri Civil Fórum Ifjúsági Szekciója, Városi Diáktanács, diák-önkormányzatok, civil szervezetek által nyújtott szolgáltatások) ▪ Az Önkormányzat szervezetében a fiatalokkal való foglalkozás döntéshozói és végrehajtói szinten intézményesült (Ifjúsági és Sportbizottság, ifjúsági referens) ▪ A fiatalok és szüleik iskolai végzettsége magasabb, mint az országos, regionális és megyei átlag. ▪ Az Egerben élő fiatalok magasabb arányban beszélnek idegen nyelvet, mint az országos átlag. ▪ A fiatalkori munkanélküliség aránya kedvezőbb, mint az országos, regionális és megyei átlag. ▪ A fiatalok elhelyezkedési esélyei jobbak, mint a más településeken élőké. ▪ A fiatalok 54%-a Egerben képzei el jövőbeni életét. ▪ A fiatalok többsége elégedett Eger kulturális és sport lehetőségeivel (az egri fiatalok elégedettsége megközelíti a Budapesten élőkét). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Folyamatosan csökken a fiatalok, köztük az általános és középiskolás korúak száma és aránya. ▪ Az egri fiatalok gyermekvállalási tervei alacsonyabbak az országos átlagnál, mind a gyermekvállalási hajlandóság, mind a tervezett gyermekszám tekintetében. ▪ A fiatalokra irányuló tevékenységekben a stratégiai elképzelések hiánya. ▪ A fiatalok körében a civil aktivitás hiánya (mindössze 11%-uk végez valamilyen civil szervezetben tevékenységet). ▪ A városban működő civil szervezetek forrás bevonó, alapnövelő képessége alacsony. ▪ Célzottan a fiataloknak létrehozott szabadidős intézmények, közösségi terek hiánya. ▪ Az előzőből következően a fiatalok beszédeselekvés helyszínei a szórakozóhelyek (kocsma, presszó, kávéház). ▪ A fiatalok szubjektív probléma érzékelésében az országos átlagnál nagyobb hangsúlyt kap: a céltalanság; lakásproblémák; a kilátástalan, bizonytalan jövő, és az alkohol elterjedése. ▪ Az iskolai felkészítés és a munkahelyi elvárások közötti diszkrépancia (a fiatalok nagy százaléka nem a piaci igényekhez igazodó tudással, szakképzettséggel, kompetenciákkal rendelkezik) ▪ A fiatalok alacsony közéleti aktivitása, közélettől való elfordulása. ▪ A társadalmi egyenlőtlenségeket, a fiatalok különböző problémáit, különösen a nehezebb élethelyzetben lévőkét (munkanélküliek, iskolából lemorzsolódók, stb.) differenciáltan kezelni képes intézmény-, és támogatási rendszer elégtelensége.

KÜLSŐ

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none">▪ A szakképzés átszervezése lehetőséget teremthet a fiatalok elhelyezkedési esélyeinek a növeléséhez.▪ A fiatalok élethelyzetének javítására irányuló programok, projektek finanszírozására nagy és növekvő mértékű pályázati források állnak rendelkezésre.▪ A civil szervezetekkel való együttműködés, feladat-, és munkamegosztás fejlesztése elvezethet egy differenciált szolgáltatási rendszer kialakításához, és hozzáadott értéket teremthet az ifjúsági munkához.▪ Az önkéntes munka törvényi szabályozása lehetőséget biztosíthat a humán erőforrások fejlesztéséhez - alacsony költség szinten.▪ Az ifjúsággal kapcsolatos közfeladatok törvényi szabályozása segítséget jelenthet a konkrét feladatok meghatározásában, és újabb pénzügyi forrásokat nyithat meg a feladatellátásban.	<ul style="list-style-type: none">▪ Az oktatási és szociális rendszeren túlmutató ifjúságpolitikai feladatok törvényi szintű szabályozásának hiánya.▪ Az ifjúsági feladatok ellátásának alulfinanszírozottsága, alacsony szintűek a központi támogatások▪ A köztelező feladatok ellátásánál a normatívák nem fedezik a kiadásokat, illetve a támogatások elosztásánál a normatívítás hiánya.▪ Mindezek következtében minden új feladatellátás, szolgáltatás bevezetése önkormányzati többletkiadással jár.▪ Az országos koncepciók hiánya, illetve a központi prioritások kiszámíthatatlansága megnehezíti a helyi szintű stratégia alkotást.▪ A jogszabályi hiányosságok, illetve az inkoherecia következtében az önkormányzatok ifjúsági feladatai, szolgáltatásai, azok tervezési, végrehajtási, ellenőrzési és beszámolási rendje szabályozatlan.▪ A jogszabályok hiányossága továbbá, hogy nem rendelkezik az ifjúsági korosztályok társadalmi részvételéről, az önkormányzati döntéshozatali folyamatokban való részvétel kereteiről.▪ A helyi társadalom változását nyomon követő kutatások, adat, és információ gyűjtések hiánya nehezíti a környezeti változásokhoz történő alkalmazkodást a lokális stratégia kialakításában.▪ A konszenzuson alapuló helyi fejlődés, fejlesztés prioritásainak hiánya miatt a rétegszintű koncepció nem tud illeszkedni egy konzisztens városstratégiához.

Az ifjúságpolitikai koncepció megalkotásának célja

Az ifjúság helyzetét érintő, befolyásoló, középtávra (2005 – 2012 közötti időszakra) vonatkozó önkormányzati stratégiai döntések meghozatala, az önkormányzat ifjúságot érintő közfeladatainak kijelölése:

- A koncepció meghatározza az ifjúságpolitika helyi céljait, prioritásait, az önkormányzat felelősségvállalásának területeit, azokat az alapelveket, melyeket a szolgáltatások, tevékenységek fejlesztése során érvényesíteni kell. Alapjául szolgál a kétéves cselekvési programok kidolgozásának, a fiatalokat érintő projektek, fejlesztések megvalósításának.
- Elősegíti a fiatalokkal, mint sajátos társadalmi csoporttal való integrált, perspektivikus foglalkozást, a problémák komplex kezelését.
- Keretet biztosít a kérdésben érintett és érdekelt társadalmi szereplőkkel való együttműködéshez.
- A prioritások kijelölésével, hozzájárul a rendelkezésre álló erőforrások hatékonyabb és hatásosabb felhasználáshoz.

Az ifjúsági koncepció az egyéb ágazatokhoz nem kötődő szolgáltatás és intézményhálózat, tevékenységrendszer fejlesztésére határoz meg feladatokat.

A koncepcióban:

Gyermek: a 14 év alatti személy,

Fiatal: a 15 – 30 év közötti személy,

Ifjúság: az előzőek szerinti gyermek és fiatal.

Az önkormányzat szerepe

Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata az ifjúság helyzetének javítását, társadalmi integrációjának segítését helyi közügynek tekinti. Érdekel abban, hogy a város népességmegtartó ereje növekedjen a fiatal és a fiatal felnőtt korosztályok körében is. Az ifjúsággal kapcsolatos felelősségvállalásában elsőbbséget élveznek a kötelezően ellátandó feladatok. Többfeladatot elsősorban az előzőek hatékonyabb és hatásosabb megvalósítása és az ifjúsági koncepcióban megfogalmazott célok elérése érdekében vállalt. Az önként vállalt feladatok végrehajtása nem veszélyeztetheti a kötelezően előírt önkormányzati feladatok és hatáskörök ellátását.

Az ifjúsági koncepcióban megfogalmazott célok megvalósítása során együttműködik a fiatalokkal és szervezeteikkel, valamint a helyi társadalom többi szereplőivel és szervezeteivel.

A koncepcióban lefektetett elvek alapján támogatja a társadalmi, egyházi és civil szervezetek célok elérését segítő tevékenységét.

Az önkormányzat ifjúságpolitikájának célrendszere

Általános cél

Az önkormányzat az ifjúsági koncepció megalkotásával és végrehajtásával hozzá kíván járulni az Egerben élő fiatalok önállóvá válásának segítéséhez, társadalmi integrációjának megvalósulásához. Sajátos eszközeivel és erőforrásaival támogatni kívánja a fiatalokat és közösségeiket abban, hogy képessé váljanak egyéni és közösségi szinten az egyéni és gazdasági, társadalmi kihívások megválaszolására.

Az általános cél elérése érdekében a következő célkitűzéseket határozza meg:

1. A fiatalok közéletben történő részvételének, aktív közéleti szerepvállalásának segítése.
2. A korszerű tudás, a piacképes szakmai képzettség megszerzésének segítése, a sikerességet garantáló képességek, készségek és kompetenciák erősítése.
3. Foglalkoztatás, munkaerőpiaci integráció segítése.
4. A kulturált szabadidő eltöltés feltételeinek javítása, az egészséges életre motiválás, egészségfejlesztés.
5. Hozzájárulás a fiatalok európai polgárrá válásához és a társadalmi problémáinak megoldásához.

Célkitűzések

1. A fiatalok közéletben történő részvételének, aktív közéleti szerepvállalásának segítése

A fiatalok érvényesíteni akarják azt a jogukat, hogy véleményt nyilváníthassanak mindennapi életük alkotóelemeiről, úgymint család, iskola, munka, csoportos tevékenységek, helyi ügyek, stb. És miközben így tesznek, nagyobb horderejű gazdasági, társadalmi és politikai ügyek részeseivé is válnak. A fiatalok ellenzik a közéletben való részvétel szimbolikus, tartalom nélküli formáit. Valódi részeseivé akarnak válni a döntéshozatali folyamatoknak.

A részvétel univerzális jog, de érvényesítése sokféle megközelítést igényel. A fiatalok közéletben való részvétele egy tanulási folyamat, mely megkívánja tőlük, hogy új készségekre tegyenek szert, és fejlesszék a már meglévőket. Fontos azoknak a tevékenységeknek, formáknak a megtalálása, ahol a közvetlen részvétel a döntéshozói folyamatokban megvalósítható (civil szervezetek, klubszerű keretek, stb.). Az információ és a részvétel szétválaszthatatlan, fontos megteremteni a fiatalokat érintő információkhoz való ingyenes, rugalmas, felhasználóbarát hozzáférés lehetőségeit.

Célindikátorok:

A célok elérését akkor értékelhetjük teljesítettnek, ha a célindikátorok (teljesítménymutatók) megvalósulnak a koncepció végrehajtásának időszakában

1. Legalább **3 ifjúsági, nyitott közösségi tér létrejön**, amelyeket fiatalok működtetnek, és ahol megvalósíthatják különböző projektjeiket, és ehhez tanácsadási szolgáltatás, megfelelő kommunikációs eszközök állnak rendelkezésükre.

2. A diákbizottságok, diákönkormányzatok erősítése anyagi, tárgyi és morális szempontból.

3. A Városi Diáktanács, és a diák önkormányzatok döntéshozatali folyamatokban való részvétele erősödik:

- biztosított a város ösztöndíjasa bírálóbizottságban való képviselése,
- képviselője részt vesz az ifjúsági és sportbizottság ülésein,
- képzésük, felkészítésük folyamatosan biztosított, tájékoztatásuk a helyi ifjúsági ügyekről rendszeres.

4. Az önkormányzat által hozott **minden határozat fiatalokra vonatkozó hatásait** az ifjúsági és sportbizottság folyamatosan vizsgálja, javaslatokat fogalmaz meg, és ezek beépülnek a döntéshozatali folyamatba. Rendszeressé válnak a fiatalok életminőségére vonatkozó **adat-, információgyűjtések, elemzések és kutatások**. Legalább 2 évente összefoglaló elemzés készül a helyzetükről.

2005 évtől kezdődően minden évben összesítésre kerülnek - a különböző rendeletek alapján, - a különböző szakterületeken az önkormányzat és intézményei által a **fiataloknak nyújtott támogatások, szolgáltatások** és a költségvetésből az ifjúsági célokra fordított **pénzeszközök felhasználása**. 2006 évtől kezdődően minden évben erről a Közgyűlés tájékoztatót fogad el.

5. **2006-ra** kialakul, és folyamatosan működik **a helyi nyitott konzultáció rendszere**, amelyben a fiatalok, a fiatalok szervezetei, a fiatalokkal foglalkozó szakemberek, intézmények és civil szervezetek, a helyi döntéshozatalokban résztvevők rendszeresen megvitathatják a fiatalokat érintő és érdeklő kérdéseket, problémákat.

6. **Ifjúsági információs hálózatok** jönnek létre, működnek és folyamatosan fejlődnek. Az információs hálózat a különböző információs eszközök és csatornák összekapcsolt rendszere, amelyben a fiatalok között megvalósul az általános információterjesztés, biztosítja a fiatalok közötti információcserét és a fiatalok véleményének megismerését az őket érintő témákban, kérdésekben.

Létrejön, megvalósul, működik:

- egy ifjúsági portál,
- városi ifjúsági újság, hírlevél,
- rendszeres ifjúsági fórumok,
- ifjúsággal foglalkozó szakemberek szakmai műhelyei.

2. A korszerű tudás, a piacképes szakmai képzettség megszerzésének segítése, a sikerességet garantáló képességek, készségek és kompetenciák erősítése.

A fiatalok egyre több időt töltenek el az oktatásban. A formális tanulás keretei Egerben kialakultak, működésük rendeletekben szabályozott, fejlesztésükre elkészült a város közoktatási és szakképzési koncepciója. Eger iskolaváros, ugyanakkor az ifjúságkutatás eredményei szerint az országos átlaghoz képest Egerben jóval alacsonyabb az iskolázottsággal kapcsolatos tervek aránya. Kisebb a diplomaszerezés iránti vágy, de kisebb a továbbtanulási

szándék is. A tanulással kapcsolatos kívánalmak nem elsődlegesek (hanem harmadlagosak) az egri fiatalok számára.

Az ifjúsági koncepciónak nem tárgya az iskolarendszerű oktatásra, szakképzésre vonatkozó feladatok meghatározása. Ugyanakkor a szükséges tudás, a készségek, képességek megszerzésében egyre nagyobb szerepet tölt be az iskolarendszeren kívüli informális tanulás.

A koncepció elő kívánja segíteni, hogy:

- a fiatalok érdekei jobban érvényesüljenek az oktatási rendszerben
- az oktatási rendszer hatékonyabban járuljon hozzá a társadalmi hátrányok csökkentéséhez, az esélyegyenlőség növeléséhez,
- a formális és az informális tanulás határintézményei kialakuljanak, és javuljanak az informális tanulás feltételei.

Céлиндikátorok:

1. A Városi Diáktanács és a Diák Önkormányzatok kialakítják és működtetik a **panaszjog biztosításának összetett és integrált rendszerét** (panaszlánc; panaszládák; internetes fórum; panaszbizottság, stb.). Az eseti ügyek kivizsgálása megtörténik, a beérkezett észrevételeket és javaslatokat rendszeresen elemzik, és javaslatokat dolgoznak ki a diákjogok hatékonyabb érvényesülésének a fejlesztésére.
2. Az önkormányzat megbízásából „**Gyermek-, diák-, és ifjúságjogi Ombudsman**” működik.
3. Az „**Eger város ösztöndíjasa**” címben részesülő fiatalok száma a koncepció végrehajtásának utolsó, hatodik évére, a duplájára emelkedik, és eléri a **80 főt**.
4. A **tanulási hátránnyal küzdő, illetve társadalmilag hátrányos helyzetű fiatalok felzárkóztatása** érdekében:
 - **Komplex fejlesztő szolgáltatások** működnek az **oktatási rendszeren kívül**
 - Létrejön, és folyamatosan működik egy „**Tanoda**” (a hátrányos helyzetű, elsősorban roma származású gyermekek, fiatalok számára az iskolarendszeren kívüli, de az iskolákkal együttműködő multidiszciplináris módszerekkel dolgozó, egyéni fejlesztési terv alapján szolgáltatást nyújtó intézmény. Célja az iskolából való lemorzsolódás megelőzése a képzettség és szakképzettség megszerzésének elősegítése.
 - A hátrányos helyzetű fiatalokkal való foglalkozás érdekében **az önkéntes munka** feltételei megteremtődnek és önkéntesek dolgoznak ezen a területen.
5. Az iskolarendszer keretein belül nehezen kezelhető gyermekek, fiatalok számára **alternatív iskola** jön létre, és folyamatosan működik.

3. Foglalkoztatás, munkaerőpiaci integráció segítése

A munkábaállás kulcsfontosságú lépés a fiatalok életében, hozzásegíti őket, hogy megtalálják helyüket a társadalomban, anyagi függetlenséget érjenek el és megvalósítsák egyéni céljaikat. Az olyan társadalom, amely nem képes konkrét munkalehetőségekkel szolgálni a fiataloknak,

könnyen ördögi körben találhatja magát: munkanélküliség, marginalizálódás, a társadalom szegmentálódása.

A regisztrált munkanélküliek között a fiatalok aránya felülreprezentált: a 19 – 30 évesek aránya a lakónépességből 21,7%, arányuk a regisztrált munkanélküliek között 28% körül alakul.

A foglalkoztatás, a tartós munkába helyezés elősegítése különösen fontos a hátrányos helyzetű fiatalok, fiatal felnőttek (pályakezdők; tartós munkanélküliek; szakképzetlenek, és nem piacképes szakmával rendelkezők, több generációs munkanélküliséggel küzdő családok, stb.) számára.

A kilencvenes években komoly szemléletváltás történt Európában a társadalmi hátrányok megítélésében, a segítség céljaiban és formáiban. Az alkalmazkodás helyett egyre inkább a meglévő képességek hasznosításának igénye, az integráció került előtérbe. A hangsúly minden foglalkoztatási nehézséggel küzdő csoport tekintetében áthelyeződött a passzív munkaerőpiaci rendelkezésekről – a segélyezésről – az aktív megoldásokra. Az aktív megoldások előnyben részesítése kialakította az egyéni igények alapján összeállított, holisztikusan értelmezett szolgáltatások megvalósulásának körülményeit. Ezek a többfunkciós megközelítési stratégiák a legtöbb országban kiemelt helyen szerepelnek, mind civil, mind döntéshozói szinten. Céljuk, hogy egyénre szabott tervek alapján segítsék a hátrányos helyzetű emberek integrációját a társadalmi élet különböző színterein.

Az önkormányzat elősegíti a fiatalok vállalkozóvá válását, ezáltal önmaguk foglalkoztatását megoldva.

Céлиндikátorok:

1. Kialakul legalább egy, **komplex, integrált és differenciált alternatív munkaerőpiaci szolgáltatásrendszer** a fiatalok munkaerőpiaci integrációjának elősegítése érdekében. A fiatalok számára hozzáférhetővé válik, folyamatosan működik.
2. Az önkormányzati intézményekben **önkéntes munka** keretében foglalkoztatnak fiatalokat annak érdekében, hogy tapasztalatot szerezzenek a munkaerőpiacon, megismerjenek különféle munkahelyeket és foglalkozásokat, munkavégzéshez szükséges kulcsképessegeik és készségeik fejlődjenek, tanulási és munkamotivációik erősödjenek.
3. Az iskolai keretekben és az iskolai kereteken kívül a fiatalok számára lehetővé válik az **elhelyezkedést és a munkahelyi beilleszkedést segítő tréningeken, csoportfoglalkozásokon** (pl. impulzusfoglalkozás; pályaaorientációs program; pályakorrekciós és pályamegerősítő program; kulcsképessegek, kompetenciák fejlesztése, stb.) való részvétel.
4. A munkaerőpiaccal összefüggő, fiataloknak szóló **információs szolgáltatás és tanácsadás** működik.
5. A szociális törvény alapján kötelező a munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetű rétegekre irányuló **szociális munka** személyi feltételei megteremtődnek, e területen önkormányzati intézményben, vagy civil szervezetben **2 főt foglalkoztatnak**.

6. Az iskola és az első munkahely közötti időszak megkönnyítése érdekében az önkormányzati intézményekben **átmeneti statusokon (gyakornok, ösztöndíjas, stb.) fiatalokat foglalkoztatnak.**
7. A fiatalok munkaerőpiaci helyzetének elemzése, az elhelyezkedésüket segítő programok, szolgáltatások és módszerek fejlesztése érdekében az érintett és érdekelt szervezetek, szakemberek részvételével **szakmai hálózat (műhely) működik.**
8. A fiatalok **vállalkozóvá válásának elősegítése** érdekében az önkormányzat felveszi a kapcsolatot, valamint támogatja azon intézményeket, szervezeteket akik ennek megvalósításában közreműködnek.

4. A kulturált szabadidő eltöltés feltételeinek javítása, az egészséges életre motiválás, egészségfejlesztés

A fiatalok a szabadidő felhasználás és a kulturális aktivitás tekintetében differenciált csoportokat alkotnak. Túlnyomó részük átlagosan napi 2-3 óra szabadidővel rendelkezik.

A szabadidő eltöltésének domináns helyszínei a privát terek: az otthon és a barátok. Kisebbséget képviselnek azok a fiatalok, akik nyilvános helyekre járnak szabadidejükben. Mindössze minden 9. fiatal tölti szabadidejét nyilvános helyeken, ezek közül meghatározó a szórakozóhelyek látogatása.

A kulturális aktivitás a kulturális javak fogyasztása tekintetében az ifjúság is egyre inkább szegmentálódik. Egy kisebb, elitebb csoportra jellemző a magas aktivitás, az elitkultúra intézményeinek látogatása, a kulturális termékekhez való magas hozzáférési szint. A szélesebb csoport kulturális aktivitása alacsony, a kulturális intézmények használata elenyésző és formális.

A kulturális tőke felhalmozásában nagyfokú egyenlőtlenségek mutathatók ki.

Célindikátorok:

1. A fiataloknak szóló, a fiatalok érdeklődésére számító rendezvényekről rendszeresen megjelenő programfüzet, programajánló készül.
(A programajánló feltételezi az ilyen típusú információk összegyűjtését és hozzájárulhat az érintettek közötti együttműködés fejlesztéséhez.)
2. A városban rendszeres, hagyományteremtő ifjúsági nagy rendezvények kerülnek megszervezésre.
 - Minden évben, önálló rendezvényként megszervezésre kerül az ifjúsági fesztivál.
 - A Szépasszony völgyben rendszeressé válik az alternatív, rock zenekarok találkozója.
3. Létrejön és működik egy nagyobb, több fiatal befogadására alkalmas közösségi tér, ahol szabadidős programok, kulturális rendezvények szervezhetők és egyúttal találkozási helyként is funkcionál.
4. Az extrém sportok részére alkalmas terek létesülnek.

5. Hozzájárulás a fiatalok európai polgárrá válásához és a társadalmi problémáinak megoldásához

A felnőtté válás során a fiatalok között, meglehetősen korán, erőteljes különbségek alakulnak ki, jobbára a szerencsésebb háttérrel, jobb alkalmazkodási feltételekkel rendelkező fiatalok javára. Mindez tulajdonképpen rendben is lenne, mármint az, hogy a fiatalok világa leképezi - másként megelőlegezi - a felnőttek között, társadalmi szinten kialakult különbségeket.

Azonban a fiatalok között ez a különbség egyrészt a szükségesnél hamarabb jelentkezik, másrészt az életkorból fakadó, egymás felé irányuló megnövekedett korosztályi figyelmet és érdeklődést terhel meg és teremt közöttük szinte kezelhetetlen megosztottságot.

A korai elszakadás a felnőtté válást segítő intézményektől, és fiatalok erőteljes megosztottsága nem egyszerűen csak - az elviselhetőség határáig – megnehezíti a fiatalok nagy részének felnőtté válását, hanem indokolatlanul megnöveli közöttük azoknak a "veszteseknek" számát is, akik a lehetőségeik szintjén messze alul teljesítenek, akik kétségeikben és választásaikban egyedül maradnak, akik - jobb híján - más "megoldást" keresnek. Emiatt a fiatalok egyre nagyobb csoportjára jellemző:

- a kriminalitás veszélyének tartós jelenléte;
- a szubkulturális tendenciák felerősödése (amely az elszigetelődés felé mutat);
- az addiktív, védekező diszpozíció (gyakran drogokkal, erőszakkal, önbüntető tendenciákkal);
- „kommunikációs zárlat”.

Célindikátorok:

- 1. Elkészül Eger Megyei Jogú Város Önkormányzatának **Szociális Szolgáltatásfejlesztési Koncepciója**, és ebben **külön fejezet** foglalkozik az **ifjúkori problémák** feltárásával, és megoldását segítő eszközrendszerrel.**
- 2. A fiatalkori bűnelkövetővé és áldozattá válás megelőzését szolgáló programok működnek.**
- 3. Folyamatossá válik a kortárssegítő képzés és kortárssegítő csoportok működnek.**

Horizontális szempontok

Az ifjúsági koncepció végrehajtása során érvényesíteni kell az itt meghatározott horizontális szempontokat, értékeket és alapelveket. A horizontális szempontoknak meg kell jelennie a koncepció végrehajtását szolgáló projektek, tevékenységek minden szakaszában: a tervezésben, a megvalósításban és az értékelésben egyaránt.

1. Esélyegyenlőség

Az esélyegyenlőség legáltalánosabb értelemben azt fejezi ki, hogy a társadalom minden tagjának lehetősége van arra, hogy kedvező társadalmi pozíciókat érjen el, és képességei, értékei, szándékai alapján saját döntésével (ne külső kényszerből) határozza meg saját sorsát. Az ifjúsági koncepció végrehajtása során az esélyegyenlőség érvényesítése azt jelenti, hogy:

- A feltételek egyenlőségének a biztosítása: minden fiatal megkülönböztetés nélkül hozzáférhessen a létrehozott szolgáltatásokhoz, bekapcsolódhasson a különböző tevékenységekbe.
- A bánásmódok egyenlőségének biztosítása: a szolgáltatásokat, tevékenységeket diszkrimináció-mentesen kell biztosítani, és ahol, amikor lehetséges, hozzá kell járulni az előítéletek csökkentéséhez.
- A szolgáltatások, programok közvetlen, vagy közvetett módon járuljanak hozzá a társadalmi egyenlőtlenségek mérsékléséhez.

2. Részvétel

A fiatalok részvételét biztosítani kell a koncepció végrehajtását szolgáló projektek, tevékenységek minden szakaszában: a tervezésben, a megvalósításban és az értékelésben egyaránt.

3. Környezettudatos szemlélet

Globálisan elmondható, hogy környezetünk rombolása, az erőforrások felélése már a jövő generációk és a köröttünk lévő élővilág túlélési esélyeit fenyegeti.

„A fenntartható fejlődés olyan fejlődés, amely kielégíti a jelen szükségleteit, anélkül, hogy veszélyeztetné a jövő nemzedékek esélyét arra, hogy ők is kielégíthessék szükségleteiket”.

A fenntartható fejlődésnek ezért három, egyenrangú pillére a gazdaság, társadalom és a környezet harmonikus fejlesztése.

A fiatalok, a jövő generációk környezettudatos szemléletének elmélyítése érdekében az ifjúsági koncepció végrehajtása során is - elsősorban nevelő és preventív céllal - a következőket kell figyelembe venni környezetünk fenntarthatóságával kapcsolatban:

- A környezetünk követelményeinek elfogadása és megtartása
- Az emberi szükségleteink kielégítése és a megfelelő környezeti állapot között egyensúlyt kell biztosítani
- A természeti erőforrásaink fenntartható használata
- A meglévő értékeink védelme és megőrzése
- A hosszú távon egészséges környezetünk biztosítása.

4. Szubszidiaritás

Az ifjúsági koncepció érvényesítése során érvényesíteni kell a szubszidiaritás elvét. Az önkormányzat részt vesz és alapvető felelősséget vállal a koncepció végrehajtásáért, de a konkrét végrehajtását azon a szinten és azzal a szereplővel kell megszervezni, ahol:

- az érintettek és érdekelték leginkább jelen vannak,
- a legtöbb információ áll a rendelkezésre,
- az adott feladat végrehajtására kompetenciával, személyi, tárgyi és anyagi eszközökkel rendelkeznek.

Az ifjúsági koncepció végrehajtása

Helyi ifjúsági cselekvési terv

Az ifjúsági koncepció végrehajtása érdekében az Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata két éves időtartamra szóló helyi ifjúsági cselekvési tervet alkot.

A cselekvési terv meghatározza:

1. A cselekvési terv időszakának konkrét céljait, amelyek hozzájárulnak a koncepcióban megfogalmazott célkitűzések eléréséhez.
2. Az önkormányzat által a koncepció végrehajtására indított projektek, tevékenységek, a fiatalok részére nyújtott szolgáltatások kialakításával és fejlesztésével kapcsolatos intézkedéseket.
3. Az intézkedések határidejét, felelőseit, valamint a megvalósításban részt vevő intézményeket, és szervezeteket.
4. A projektek, tevékenységek, szolgáltatások fejlesztésére és működtetésére fordítandó pénzügyi forrásokat.

A cselekvési tervet a fiatalokkal, a fiatalokkal foglalkozó szervezetekkel széles körben egyeztetni kell, és biztosítani kell a fiatalok részvételét az előkészítés és a döntéshozatal folyamatában.

Együttműködés az ifjúsági koncepció céljait megvalósító cselekvési terv végrehajtóival

Az ifjúsági koncepció végrehajtását szolgáló projektek, tevékenységek és szolgáltatások kialakítását, fenntartását, valamint működtetését végezhetik:

- Az önkormányzat; a helyi kisebbségi önkormányzatok; ezek költségvetési szervei és intézményei; önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaságok.
- Non-profit szervezetek: alapítvány; egyesület; közhasznú társaság; egyház, egyházi intézmény; köztestület; kamara, és egyéb jogi személyiségű non-profit szervezet.
- Fiatalok jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetei, csoportjai abban az esetben, ha egy befogadó szervezet nyilatkozik arról, hogy az önkormányzattól kapott támogatás pénzügyi adminisztrációját, elszámolását vállalja.

A feladat ellátását végző szervezet kiválasztása során a következő szempontokat kell érvényesíteni:

- *Gazdaságosság, hatékonyság:* az adott tevékenységet, projektet, szolgáltatást ugyanolyan eredményességgel és hatásossággal, alacsonyabb ráfordítással biztosítja, vagy ugyanolyan ráfordítással eredményesebben, és hatásosabban végzi el.
- *Eredményesség:* a számokkal kifejezhető teljesítmény (például: az adott tevékenységbe, szolgáltatásba bevont fiatalok száma, tanácsadások száma, képzési napok száma, stb.)
- *Hatásosság:* a számokkal nehezen kifejezhető teljesítmény, hozzájárulás a fiatalok gondolkodásában, tudásában, értékeiben bekövetkezett változásokhoz.
- *Hozzáadott érték:* mindaz, amit a szervezet a kapott befektetéshez hozzá tesz. (A hozzáadott érték lehet: pénzügyi, természetbeni hozzájárulás, a feladat végrehajtásában szerzett tapasztalat, speciális ismeret, tudás, az érintettekkel és érdekeltekkel meglévő kapcsolat, stb.)

Határozati javaslat:

- 1. Eger Megyei Jogú Város Közgyűlése az „Ifjúsági koncepció” című előterjesztést megtárgyalta és elfogadta.**
- 2. Az ifjúsági koncepcióban megfogalmazott szempontok alapján el kell készíteni Eger Megyei Jogú Város 2006-2007. évre vonatkozó Ifjúsági Cselekvési Tervét, és a Közgyűlés elé kell terjeszteni legkésőbb 2006. évi költségvetés első fordulójának időpontjáig.**

Határidő: értelem szerint

**Felelős: Dr. Horuczi Csaba alpolgármester
Szántósi Rafael alpolgármester**